

Ние, Ранобудните студенти,

Продължаваме да сме непреклонни в искането си за морал в политиката. Но какво е морал? За нас новият морал не означава замяна на едни господари с по-добри, а овластяване на самите граждани чрез просвещение. Не може да има нова политика без политически образовани и независими граждани. Затова образованието е ключовият елемент от новия обществен договор, за който се борим.

Ние си даваме сметка, че целият обществен фарс на икономически, финансови, правни и политически злоупотреби, целият „евтин сценарий“, който се разиграва на политическия „театър“ пред нас над 20 години, няма да бъде възможен, когато политическите „герои“ на нашето време срещнат своя истински ограничител и критик в лицето на едно действително, а не номинално гражданско общество. Само когато управляващите започнат ефективно да работят за израстването на силно критична, информираща се и активна нация от граждани, тогава ще се убедим, че политическият елит е спрял да обслужва бизнес-интересите на малцина както досега и е започнал да работи за националния интерес, а не за частния.

Искането за действително, адекватно, будно и критично гражданско общество обаче означава искане за коренно различна образователна система - такава, която образова не поданици, конформисти и груби кариеристи.

Каква е нашата визия за образование? Ние виждаме образованието на бъдещето като насочено към изграждане на интелектуално независими и критични личности. Това може да стане само по начин, който акцентира върху култивирането на самостоятелното и критично мислене, аналитични умения и усет за проблемите - или всичко онова, което липсва в сегашната образователна система. Тази система цели единствено механичното възпроизводство на факти, а не критичното боравене с тях. Тя създава и възпроизвежда йерархии - расови, възрастови и полови, както и култура на подчинение. Образованието трябва да е еманципиращо и да ни помага да развиваме аналитичен апарат, който ни прави самостоятелни и критични, а не ни снабдява просто с умения, адаптирани за краткосрочните нужди на пазара на труда. Моралът не е конвертируем - той е за цял живот.

Ние си представяме образованието на бъдещето като интегрирано и интегриращо, където различните предмети се свързват и подпомагат един друг в непрекъснат диалог и обмен на идеи, а преподавателите включват студентите и учениците в научните проекти. Така че когато влезем в час с едни сурови представи, да излизаме обогатени с идеи, изковани в дебат и дискусия, а не с готови рецепти и наизуст факти. Изолираните един от друг предмети не стимулират ученика да се ориентира и изгражда връзки между отделните области на живота и по този начин да развива комплексно мислене.

Целта на новия политически морал и образование трябва да бъде гражданинът, който не е послушен и апатичен изпълнител, а смело отстояващ

припознатите от него обществени интереси. Дори това да е с цената на гражданско неподчинение!

Но каква е материалната основа на новата образователна система? Начинът на преподаване и учебното съдържание трябва да създават образование, достъпно за всички, което не изключва никой.

Култивирането на гражданско критично сетиво не може да става само в 12 клас и не бива да е съсредоточено само във философския цикъл. Искаме всички предмети да са пропити от критичен дух. Това ще стане само, когато образованието бъде всеобхватно - под този просвещенски идеал разбираме интензивна и качествена промяна на учебния материал, а не просто количествено увеличаване на абсолютната стойност учебни занимания. С други думи, искаме не само повече часове по гражданско образование и реструктуриране на философския цикъл, а и прилагане на модела на проблематизиране и поставяне под въпрос във всички учебни предмети.

В духа на нашата визия за гражданското образование като интегрирана нагласа във всички предмети, ние настояваме за по-голяма ученическа и студентска автономия, по-пълно включване на последните при взимането на решения и самоуправление. Политическата теория без ежедневно приложение в практиката е само празна обвивка. Демократическият дух се изгражда не просто с наливане на знание, а с практическото му възприемане и изграждането на демократични рефлексии. На младия човек трябва да се гарантира възможността да поема отговорност и да бъде субект в институционалните отношения. Само така впоследствие - вече като зрял гражданин - той ще чувства потребността от това да участва в социалния живот, ще знае, че от него зависят неща и че той може да влияе върху тях, накратко: да бъде действителна страна по т.нар. обществен договор.

Според нашето виждане гражданското образование трябва да агрегира всички етноси в единно общество. Това е възможно само с помощта на ментори с достойнство.

Затова искаме заплащане за учителите и преподавателите, което ги освобождава от постоянното напрежение да мислят за пари и оцеляване.

Искаме бюджета за образование и наука да надмине средноевропейските нива. Настоящото финансиране на средното и висшето образование води до задълбочаване на социалните и познавателни неравенства. Качеството на преподаване пада, когато знанието спре да бъде самоцел, а се подчини на конюнктурни цели. Обвързването на заплатата с количеството часове също води до ниско качество. Всичко това превръща училищата и университетите от храмове на знанието във фирми, в които господства логиката на счетоводителя, а не на учителя.

Искаме да се установи обратна връзка и прозрачност в оценяването. Не искаме критерии за оценяване, които не отчитат специфичните особености и нужди на научните сфери.

Ние искаме да останем в България! Като граждани, ние участваме в управлението на тази държава и настояваме за извършване на исканите промени в образователната система, които да отразят, че се превръщаме от инертен обект в активен субект.